

MICHAL CHOCHOLATÝ

ROK V IZRAELI

**Vzpomínky českého „ilegála“
z období druhé intifády
a druhé války v Zálivu**

Michal Chocholatý

ROK V IZRAELI

Vzpomínky českého „ilegála“
z období druhé intifády a druhé
války v Zálivu

SEZÓNA

DEPORTAČKA

Panoval podzimní podvečer. Procházel jsem se opuštěným nočním barákem, brouzdaje z podkroví do přízemí. Rozsvěcel jsem jedno světlo za druhým a v kuchyni si udělal pití. Pak jsem prokoukl do rozlehlého obývacího pokoje, z jehož nitra dýchalo temno. Přivábil mě k sobě malý televizor uprostřed místnosti. Hodlal jsem využít absence členů mé rodiny, a nikým nerušen si vychutnat programy, které na bratrově televizoru v podkrovním pokojíčku chyběly. Jelikož jsem nemohl najít ovladač, rozsvítil jsem si. Rozhlížeje se po místnosti, ve snaze najít to, co jsem hledal, zavadil můj pohled o pestrou pohlednici opřenu o vázu nad televizorem.

Křiklavě modrá obloha se prostírala nad písečnými hřebeny pouště, které ohraničovaly bludiště ulic s hustou zástavbou. Celému pohledu v popředí dominoval luxusní hotel s bazény, zlatou kopulí v sousedství hotelového lobby a s vlastní členitou stavbou ozdobenou spoustou balkonů zkrášlených skutečnými palmami. Průchozí, zasklená pasáž, klenoucí se v „oblacích“, se napojovala na vedlejší věž. Na pozadí se ježily jiné hotely. Od levého okraje pohlednice prosvítalo pobřeží zálivu, orámovaného promenádou z oranžového písku.

Nad obrázkem se skvěl název města, které jsem si právě prohlížel, vzpomínaje na prožitky, jež se zdály být tak moc vzdálené. *Eilat*. Město mého téměř ročního působení. Město, v jehož srdci jsem toho

tolik prožil. Tytam byly časy, kdy jsem rázoval těmi ulicemi, koupal se v moři a pracoval v onom majestátním hotelu. Z jeho střechy jsem dlouhé hodiny hleděl do uklidňujících hlubin negevské pouště a oddával se snění... Ano, dnes to opravdu působilo jako vzdálený sen, ve kterém jsem stál na vrcholu pětihvězdičkového hotelu, představujícího mé nové pracoviště. Na rozpálené fasádě sotva znatelně oddychovali gekoni připomínající zvolna se nadouvající igelitový pytlík s nádhernou barvou a texturou. Pohledem jsem objímal Izrael, Egypt, Saúdskou Arábii a Jordánsko. Jordánská Akaba se strmící hrází horského pouštního masivu vytvářely velkolepé kulisy.

Přestože jsem si prvních několik pracovních dnů myslel, že se nacházím na hotelové střeše docela sám, pouze ve společenství svých myšlenek, holubího trusu, jehož zaschlé a ke střeše houževnatě přilepené plástve jsem systematicky odkrajoval prudkým proudem vody, nebyla to pravda. O pohled na izraelsko-jordánskou hranici jsem se totiž dennodenně dělil s izraelskou odstřelovačkou, jež se mnou nenechala vyvést z míry, soustředěně ležíc na vyřazené hotelové přistýlce, s hlavní své pušky upřenou směrem k hášimovskému království. Po takřka reflexivním pozdravu, nejlépe přirovnatelnému k formálnímu: „Dobrý den,“ pronesenému při rutinním setkání se sousedem, s nímž se nedáváte zbytečně do řeči, jsem se jí napříště nenechal vyvést z míry ani já. Oba jsme totiž představovali zcela všední součást okamžiku i lokálního společenského klimatu. Každý jsme zcela nenuceně vykonávali svoji práci. Tou mou bylo odklizení ptačích lejn, tou její eliminace

teroristů, kdyby se jim přes přísná bezpečnostní opatření, zahrnující široký pás minového pole, přece jen podařilo proniknout do Svaté země. Jeden takový narušitel měl být zlikvidován až v hotelové jídelně, koncipované současně jako protichemický kryt, spoustu pater pod námi.

Zvolna jsem se vzdával vzpomínkám...

Jednoho srpnového večera roku 2002 – Eilat, Izrael.

Tma se tu snesla vždycky velmi brzy a znenadání. Nikdy se tu nestmívalo s takovými časovými okolky jako u nás. Náznak šera a pak už se město zahalilo do rubáše nepropustné tmy. Zvláště teď tu byly večery velmi teplé a dusné. Teplota dosahovala mnohdy čtyřiceti stupňů, a to i ve chvíli, kdy slunce již dávno podřimovalo, schováno za pouštním horizontem. Z jeho rozsedlin se na město snášela mračna písku, působící dojmem mlhy, která nám, Evropanům, byla tak blízká. Mírná písečná bouře pro nás představovala jednu z mnoha věcí, na kterou jsme si museli zvyknout.

Toho večera jsme se rozhodli navštívit našeho kamaráda Standu. Bydlel ve stejném vchodu činžovního domu o čtyřech podlažích jako my. Vchody tu byly také čtyři. My jsme zaujímali druhý vchod zprava a obývali apartmán zcela nahoře. Standa bydlel ve druhém patře. Setkali jsme se s ním záhy. Přitom jsme

v rukou svírali rance špinavého oblečení, jelikož jsme si u něj chtěli vyprat. Tak to tu bývalo zvykem. Dohromady jsme si totiž pořídili starou pračku, jež se ve stávajících podmínkách stala velkou výhodou.

Šel jsem s Tondou, kamarádem, se kterým jsem přiletěl do Izraele. Už jsme se adaptovali. Vždyť čas tu nepředstavoval žádnou překážku. Přiletěli jsme na konci června, ještě před Standou, který nám právě otevřel dveře a zkoumavým pohledem dal najevo, abychom se chovali slušně, čímž nás vždycky vytáčel. Ale i na něj jsme si zvykli. Avšak ten jeho zkoumavý pohled, vysoká postava, pštrosí chůze a nemístné napomínání zabránilo tomu, abychom se s ním vídali i ve chvílích, kdy to nebylo nezbytně nutné. Standa pocházel z Karlových Varů a do Izraele přiletěl s kamarádkou, kterou potkal na letišti. Oba se sem dostali prostřednictvím jakési české agentury. Té složili určitý poplatek, za který dostali adresu kanceláře v Eilat, zprostředkovávající práci.

„Tak pojd’te, kluci, ale nedělejte nepořádek, protože Janko už spí,“ zašeptal Standa sotva slyšitelně.

„Dyť jo, dyť jo, Stando,“ vhrnul se Tonda hlučně do běloskvoucí chodby.

„Tak co, Stando, co *deportačka*?“ zeptal jsem se jej škádlivě.

„No, prý tady pořád ještě je,“ přikývl hlavou ten věčně vystrašený kluk.

Zavedl nás koridorem do první místnosti. Kuchyně s linkou u levé stěny, kterou pokrývala deska z leštěného, avšak nyní poněkud omšelého kamene. Uprostřed ní byl usazen skromný dřez a v dřevěném podloží zívalo několik skříněk. V levém rohu stál uklizený stůl s čalouněnými židlemi a v tom protějším se tyčila lednička, na níž visel nápis: *At' si každý bere jen to, co je jeho.* V sousedství ledničky se otevíraly dveře na balkonek s obrovskou bednou, uzurpující většinu tamního prostoru. Byla to klimatizační skříň, jež vydávala charakteristický bubnující randál. V jejích lištách se usazovala sůl z nasávaného rozpáleného vzduchu. Pod ní stála malá pračka – poklad tohoto apartmánu. Standa ji hned začal krmit našimi zašlými věcmi.

Dokola to působilo sterilněji než na operačním sále, o což se horlivě přičiňoval nejen Standa, ale každý člen posádky zdejšího apartmánu. Strachovali jsme se, zda se budeme moci vůbec posadit, abychom něco nezašpinili. Standa chodil v našem stínu a s hadříkem v ruce otíral všechna místa, kterých jsme se dotkli. Jediné štěstí bylo, že i on kouřil. Po pečlivém utěsnění dveří, oddělujících kuchyni od chodby, připravil popelník a u čajového dýchánku jsme pak začali diskutovat problémy týkající se našeho nového života. Běda, když někomu upadla špetka popela vedle popelníku! To se pak s nářkem zvedl a vše začal pečlivě přetírat. Dělali jsme, že to nevidíme.

Jedna várka prádla si vyžádala hodinu a půl, kterou jsme zprvu trávili na návštěvě Standy, sledujícíce televizor s výborným obrazem, usazený na policičce nad lednicí. Nejoblíbenějším kanálem tu byl *Jordan Movie* specializující se na americké filmy.

„Stando, kdepa je Gabčík?“ zeptal se náhle Tonda.

„Nevím, asi někde s holkama,“ pokrčil Standa rameny a opatrně odklepl popel ze své cigarety.

„Tak co, bojíš se *deportačky*?“ zeptal jsem se.

„Doufám, že jste zamkli, kluci,“ náhle zbystřil Standa.

„To víš, že jo, Stando. Nebuj se,“ uklidnil ho se samozřejmostí Tonda.

Deportačka byl pojem, který nám zejména během prvních dnů našeho pobytu v Izraeli naháněl husí kůži. Šlo o slangové označení imigrační policie, zaměřené právě proti takovým případům, jakými jsme tu byli my. Nikdo z nás nevlastnil pracovní povolení a doba povoleného pobytu nám již dávno vypršela. Po dvou týdnech v této zemi jsme tudíž byli pasováni na *ilegály*, které potírala *deportačka* ověččená množstvím legend. Toto slovo se tu stalo mýtem, zaklínadlem. Nikdo z nás nikdy žádného *od nich* neviděl, ale každý barvitě líčil, co se doslechl od druhého a ten druhý to pak zase sváděl na někoho dalšího. Zrodila se tu tak paranoia uhnětená z povídaček a klepů. Fantazírovali jsme o tom, že existují jisté deportační vlny. Jedna z nich připadala zrovna na dnešní den. Zpravidla se jednalo

o týdenní zásahy jednou do měsíce. To se sem údajně sjížděli policisté ze všemožných měst na severu Izraele. A tak jsme se doslechli, že jednou přijelo dvě stě mužů z Tel Avivu a podruhé pak zase z Haify. A nikdo nikdy žádného z *nich* nespatriil. Nikdy jsme také nebyli svědky nějakého z těch slavných zátahů, při kterých zastavovali celé autobusy, vezoucí jak ilegální pracovníky, tak právoplatné občany do zaměstnání v některém z mnoha hotelů na pobřeží. Nejvíce oleje do tohoto „deportačního ohně“ přilévají Slováci. Doslova stvoření k těm nejdramatičtějším a nejbarvitějším povídkám o *deportačce*. Kolikrát vyváděli mnohého z nich v okovech, a to i se spoutanýma nohama! Pak se však udál zázrak a zaměstnavatel přišel nešťastníka osvobodit. Chránělec odváděl v hotelu dobrou práci, a tak se za něj musel někdo přimluvit. Kolovaly tu fámy o rozličných vězeních, kam se sjíždějí kolony zamřížovaných autobusů nacpaných *ilegály* z Eilatu a jiných měst Izraele. Pro ženy prý existovala věznice v *Ber Ševě*, pro muže jich bylo hned několik. Mezi nejznámější se řadila *Ramla* u Tel Avivu. Šířily se tu i různé verze toho, jak řešit problémy s letenkou v případě, že někoho lapí. Kdosi tradoval, že takovému jedinci ji proplatí, jiný zase, že mu ji musí někdo zařídit, další pak, že hotel strhává systematicky peníze ze mzdy pro případ, aby si ji mohl uvězněný koupit, a to i v případě, když *ilegál* vlastnil svou platnou zpáteční letenku.

Zakrátko z toho šla člověku hlava kolem. Stále jen povídačky a „skutek utek“. Dlužno podotknout, že v těchto prvních měsících jsme pociťovali z *deportačky* respekt a dodržovali přísná pravidla, jež zakazovala pohyb venku po setmění, otevírání komukoliv, neboť každý obyvatel apartmánu měl svůj klíč, a tudíž si mohl otevřít sám, pokud však nešlo o někoho... *od nich!* Toto pravidlo, spadající do Desatera *ilegála*, platilo samozřejmě i v případě, kdy žádná *deportačka* hlášena nebyla.

Náhle se ozvalo zabušení na dveře! Zhrozili jsme se. Standa strnul a krve by se v něm nedořezal. Vzpřímil se. Očima rozrušeně těkal po místnosti. Nikdo z nás ani nedutal. Duchapřítomně zhasl světlo a ztišil televizor. Vztyčený ukazováček při tom přiložil na rty na znamení, abychom byli stále zticha. Zprvu jsme ani nedýchali. Buch! Buch! Klepání nabíralo na intenzitě.

Co teď? Kdo to může být? Každý, kdo tu někoho zná, by nejprve vyřkl své jméno.

„Kluci, to je *deportačka*,“ špitl poraženecky Standa.

„Co budeme dělat?“ pohlédl jsem ke dveřím kuchyně.

Nikdo neznal odpověď. Burácející bušení sílilo. Teď nám dokonce připadalo tak silné, až jsme si mysleli, že se někdo pokouší vylomit dveře. Šlo by to přece tak lehce. Standův apartmán disponoval toliko slabými, chatrnými dřevěnými dveřmi, jež pro *deportačku* nepředstavovaly překážku. Jistě by

postačilo pouhé kopnutí a rázem vycházíme všichni se spoutanýma rukama a nohama (!) dolů vstříc chřtánu podivného bílého automobilu s červenými poznávacími značkami, o němž jsme v souvislosti s *deportačkou* tolikrát slyšeli. Údajně se jednalo o vůz značky *Savana*, takže, když někoho mījela na ulici, dotyčný se raději klidil do úkrytu.

„Musím vzbudit Janka,“ sdělil Standa a natlačil nás do prostoru vedle pračky.

Naskytl se nám tak pohled na noční, světly pulzující město zahalené šarlatovým závojem rozvířeného písku. Ve výklenku nebyla skla ani okenice, jen volný prostor. Z venkovní strany viselo několik linek prádelních šňůr. V případě tohoto apartmánu i s kolíky.

S Tondou jsme si vyměnili vyděšené pohledy. Vtom mezi nás jako vichřice vtrhl Standa, v němž jsme už viděli kořist *deportačky*. Mysleli jsme, že jsou mu v patách.

„Rychle pryč!“ začal nás strkat do průlezu na prádelní šňůry. Pod námi zela propast pěti metrů s květinami porostlým dnem.

„Co se děje?“ zvýšili jsme hlas. Strhla se panika. Teď už nezáleželo na ničem jiném než odtud za každou cenu uprchnout.

Začali jsme si zouvat boty, abychom získali větší cit pro lezení po venkovní římsě.

„A co Janko?!“ prohodil Tonda sotva slyšitelně a už se hrlul za mnou, div mě nevystřčil ze šňůr.

„Už jsem to nestihl, jdou sem... rychle!“ zazmatkoval Standa a celý se chvěl. Myslel si, že on to jako poslední prchající nestihne.

Tu jsem se ocitl ve tmě mezi záhonky pod budovou. Uháněl jsem vpřed, nerozhlížeje se nalevo napravo. Uběhl jsem nějakých dvacet metrů do bezpečí a odtamtud vše monitoroval. Můj zrak se koncentroval na Standův apartmán. Tónu jsem ztratil někde za sebou. V tom chaosu jsem si nestačil všimnout, zda se i jemu podařilo slézt.

Uvnitř apartmánu se rozbřeslo světlo! Jedno bylo jasné, *Standa to nestihl, a právě jej chytili*, říkal jsem si, když vtom se ze tmy ozvalo tiché Tondovo volání: „Michale?!“

„Sem tady,“ vstoupil jsem do světla, abych se mu ukázal.

„Standa tam zůstal.“

Rozhodli jsme se, že budeme celou situaci vyhodnocovat zpovzdálí. Nic se však nedělo, a tak jsme dostali odvalu obejít barák a obezřetně zkontrolovat vchodovou stranu v domnění, že tam uvidíme triumfující bílé Savany, nevyvratitelný důkaz deportačního běsnění. K našemu údivu průčelí baráku podřimovalo v absolutním klidu. Zmocnily se nás pochyby, zda jsme se skutečně stali svědky *deportačky*. Odhodlali jsme se proto opatrně vklouznout do druhého vchodu a po špičkách vystoupat až ke Standově apartmánu. Dveře byly otevřené a stála v nich Standova spolubydlící, veteránská *ilegálka*, Slovenka Evička, jež

se nemohla dostat dovnitř, protože Tonda zapomněl vytáhnout klíče, a tak, vracejíc se z dlouhé směny, naléhavě bušila na dveře, div je nerozrazila. Nebyla schopna se ozvat, tudíž se nemohla divit, že jsme ji považovali za *deportačku*.

ŠESTNÁCTKA

Do apartmánu číslo šestnáct, posledního ve druhém vchodě zprava, jsme se s Tondou dostali krátce po našem příjezdu do Izraele. Stalo se tak po tom, co jsme museli strávit několik nocí ve skladišti, protože jsme se nepohodli s jistým českým párem, který si sem přijel hrát na autority.

Tak jako ve všech jiných apartmánech, i u nás se nacházely tři pokoje, z nichž každý disponoval dvěma postelemi. Dva pokoje byly vždy situovány směrem k čelní stěně baráku, kdežto pokoj třetí ústil na opačnou stranu a sousedil s koupelnou a záchodem. Naproti vchodovým dveřím se prostírala kuchyně, k jejímuž rohu přiléhál balkonek s klimatizační skříní. Ta, zejména u nás, vydávala nesnesitelný hluk. Co jsme však proti tomu mohli dělat, když jsme se v tom strašlivém vedru chtěli ochladit? Naše klimatizace přesto nefungovala právě nejlépe.

V šestnáctce to nevypadalo tak čistě jako ve Standově apartmánu. Už ve vchodu nás vítal neúnosný zápach, linoucí se z hromady již několik dní nemytého nádobí, jehož spousty zabraňovaly přístupu ke dřezu. Dalo se tedy pochybovat, zdali tato linka vůbec nějaký dřez má. V rohu kuchyně bylo poházeno několik hnědých pytlů s odpadky, jimiž šustil – zpravidla tehdy, zavládlo-li apartmánem ticho, což tu však bývalo výjimkou – švábí rej. Odpadky se producovali tak velcí jedinci, až jsem k těmto hmyzím zástupcům

nalezl odpor i já, a konečně tak pochopil důvod fóbií z této havěti. Takový šváb se nedal lehkou zničit. Je to rychlé a vychytralé zvíře. Svými dlouhými tykadly, většinou právě tak dlouhými, jako je délka jeho těla, ohmatávají okolí, a sotva něco šustne, zmizí v mžiku oka ze scény, až na chvíli pochybujete, zda se vám ten hmyz jen nezdál.

Na našem chatrném stole se povalovalo množství podlouhlých plechovek od zlatého piva *Eagel*, jež se stalo chabou náhražkou *Prazdroje*. Bylo ale levnější. Cena o sobě však dávala vědět hned druhý den, kdy jsme trávili notnou dávku času na záchodové míse. Na stole se povalovalo několik doslova rozkousaných plechovek. Vizitka našeho kamaráda z Jižní Afriky. Jmenoval se Wayne, a když prodléval doma, posedával večer na stole a bezohledně vyřvával kolem. Vážil asi pětatřicet kilo a jednalo se o míšence s pěstěnými vousy a nakrátko stríženými černými vlasy.

Podlaha kuchyně představovala malý agronomický experiment, i když nechtěný. Zde se již nejednalo o to, jak nepředstavitelně špinavá byla, ale obdivuhodné bylo, kolik různého materiálu sem dokázaly boty nanést! Na naší lednici nemusela viset výhružná cedulka jako ve Standově apartmánu číslo jedenáct, jelikož zde stejně nebylo, co by se komu dalo vzít. Zařízení totiž zelo pustotou.

„Á,“ ozvalo se skřehotavým hláskem ode dveří, v nichž se objevil kudrnatý blondák atletické postavy.

„Hi, Walter,“ pozdravili jsme ho.

Walter. Hodný kluk. Věk kolem třiceti. Do Izraele přicestoval též z Jižní Afriky, stejně jako jeho spolurodák Wayne. Pocházel z jakési vesnice v sousedství Kapského města a byl to běloch. Vládl obstojnou

angličtinou, kterou učil ve své domovině černošské občany a kdysi za tímto účelem vycestoval na Taiwan. Walterův výraz se třásl strastmi či mračil znechucením nad novými událostmi, jež ho během zdejšího pobytu potkávaly. Jako řada lidí zde, i Walter patřil mezi ty, kteří sem přijeli výhradně za penězi, nikoli za zážitky. Bylo mu lhotejné, v jaké se právě nacházel zemi, hlavně, že se v ní daly vydělat peníze. Co asi pak mohl říct tomu, když zjistil, že z tohoto hlediska se v Izraeli přepočítal? Fakt, že si tu vydělal málo peněz, a ještě za takovou práci, jakou dělal, mu na optimismu nijak nepřidal. Od samého začátku do úplného konce pracoval v deset kilometrů vzdáleném hotelu Princess v pozici stewarda v kuchyni pro zaměstnance. Jeho šéfovou byla Ruska, která neuměla ani slovo anglicky, a Walter zase neovládal ruštinu ani hebrejštinu. Navíc se kolem něj potulovala spousta černochoů, které v oblibě zrovna dvakrát nemíval. Přestože si stále stěžoval, svoji práci nikdy neopustil. Jakmile byste mu nabídli výlet do Jeruzaléma či k Mrtvému moři, odmítl by s tím, že je to příliš riskantní a nebezpečné. Řadil se totiž do té skupiny, jež měla panický strach z *deportaček*, a to i po dlouhém pobytu zde. Walter se sem dostal několik týdnů po nás, aby vystřídal jistého Rusa, jenž do té doby sdílel cimru s Wayneem v zadním pokoji přímo naproti nám. Walter s Wayneem, ačkoli oba z Jižní Afriky, se neměli v lásce. Wayne často vyhrožoval bojácnému Walterovi, jenž mu nedokázal vzdorovat, i když byl o hlavu vyšší a několik desítek kil těžší. Walter se snažil řešit vše diplomaticky, ale to na často opilého Waynea nezabíralo. Dlouhou dobu si také odpíral procházky pouští, které se tu stávaly vskutku nenahraditelným zážitkem. Odmítal vypravit se do hlubin

písečných spoust o samotě, aby jen tak relaxoval. Přestože pocházel z Afriky – a možná právě proto –, bál se potenciální havěti více než my, Evropané.

V největším pokoji naproti kuchyně bydleli Slováci. Jeden z nich sem zavítal už poněkoli káté a jmenoval se Tomáš. Sdílností neoplýval a z jeho výrazu se nedalo nikdy vyčíst, co má za lubem. Mezi sebou jsme mu říkali Banderas, protože skutečně jako Antonio Banderas vypadal. Pokoj si dělil s devatenáctiletým Radem z Košic, o něhož se staral jako o svého syna. Častoval jej radami, kterými se na nás Rado posléze snažil ohromit. Tomášovi (Banderasovi) bylo kolem třiceti a po Radovi se nejvíce kamarádil s Waynem, s nímž se hojně vypravoval do hospody na pivo. Držel se zásady, že si do Izraele vždy přijel vydělat slušnou sumu peněz, kterou pak na Slovensku utrácel za zábavu. Když mu došly, zase se sem vrátil. Nyní tu byl asi tak po čtvrté. Stal se prapodivnou výjimkou, neboť se mu dostalo té výsady, že jej sem pohraničníci vždy pustili, přestože tu byl pokaždé ilegálně. Jak on, tak Rado připutovali přes Egypt a Sinaj. Tento hraniční přechod se tak jevil pro případ pokusu o návrat do Země zaslíbené tím nejvhodnějším adeptem. Jak jsem napsal, Banderas se s námi bavil zřídkakdy. Slovo, které jsme od něj přece jenom slyšali, bylo potlačené: „Čo?“

Rado tu byl ze všech známých *ilegálů* nejmladší. Benjamínek. Přijel si sem pro peníze, aby si mohl na Slovensku koupit auto. O Eilatu a práci v hotelech se dozvěděl podrobně již na Slovensku, kde se mu do rukou dostala videonahrávka od jiných *ilegálů*, kteří si ze svého pobytu pořídili záznam. Velmi si zakládal na svém vzhledu.

V koupelně se zdržoval mnohdy déle než topmodelka a důkladně si hleděl svých kotlet, jež se mu v pruzích táhly po lících. Neustále si po nich přejížděl prsty, a přitom frajersky vykuřoval cigaretu, odklepávaje si jako rozený mafián. Byl tu o tři měsíce déle než my. Přijel někdy v březnu či dubnu.

Společně s Tondou jsme bydleli v osamoceném pokoji vedle koupelny a toalet. Protější cimru sdíleli Jihoafričani. Každý pokoj musel mít dveře s neporušeným zámekem. Nebývalo tu totiž pravidlem, že se v apartmánu všichni znali natolik, aby si mohli důvěřovat. Nejednou se stalo, že se sešly různé národnosti, povahově na hony vzdálené. Když jsme byli doma, v pokoji jsme nezamykali. Jinak ano. Obávali jsme se Waynea, jenže ten se tu stejně příliš neukazoval. Na Slováky jsme si zvykli brzy a Walter byl neškodný. Co se však muselo striktně dodržovat i u nás, bylo zamykání venkovních dveří po jejich každém použití. Dokonce i když si někdo šel jen naproti do obchodu nebo s odpadky, stále platilo totéž.

Náš pokoj byl strohý. Podlahu pokrývaly zašlé chladné dlaždičky, u stěn kolmo k oknu pak postávaly dvě jednoduché dřevěné postele s tenkou, molitanovou matrací obalenou v lůžkovině na zip. Tato matrace byla náchylná ke skluzu po sololitovém povrchu, což velmi znepríjemňovalo spánek. Okno nám skýtalo výhled na Jordánsko a seskupení hotelů ve spodní části města. Díky našemu vysoce položenému příbytku jsme se mohli obdivovat tomuto vskutku malebnému výhledu bez omezení stromů, keřů či sousedních budov. Přes den jsme vychutnávali pohled na písečné pohoří Jordánska a část

Eilatského (Akabského) zálivu. V noci jsme se pak stávali obdivovateli pulzujících světélek v různých barevných variacích.

Hned vedle chatrných dveří ve zdi trůnila na bílo natřená skříň s několika fochy, na nichž jsme měli uloženou, nebo spíše poházenou, naši výbavu, sestávající především z oděvu. Na každého připadaly tři přihrádky. Dolní jsme využívali jako skladiště bot. Vystačili jsme si s třetinou úložného prostoru. Skříň disponovala zatahovacími dveřmi, jež se však v našem vlastnictví zcela minula účelu, neboť jsme se jich ani nedotkli. A tak na nás stále zívaly otevřené útroby skříně se vším jejím bohatstvím. Tím jsme si chtěli zkrášlit náš holý, světlý pokoj.

Jiný nábytek jsme neměli. Pod postelemi se tak časem vytvořilo slušné skladiště všelijakého haraburdí, knih, zápisníků a podobně. Charakteristické pro můj rajón bylo kvantum prázdných plastových lahví od Pepsi, Spritu a dalších nápojů, které se tu daly ve velkém množství pořídit za výhodnou cenu. Důvodem k jejich úklidu bývaly Tondovy oprávněné námitky, že zakrátko zde nebude k hnutí. Za čas zahltil pokoj takový nepořádek, až jsme museli být k jeho úklidu nuceni shora. Pčinili jsme se o to však oba, protože i pod Tondovou postelí se zakrátko rozmnožila slušná skládka.

Lustr tu chyběl. Ze stropu visela jen ubohá žárovka na špagátu. Vedle ní bylo připlácnuté podivné stvoření z červeného gelu, které kdysi sloužilo jako hračka nějakému dítěti, ubytovanému se svou rodinou v hotelu, kde jsme uklízeli. Tato červená „žabka“ nám pak dělala společnost po celou dobu našeho pobytu v apartmánu šestnáct.

Typickými se u nás staly i provizorní popelníky z lahví od výše popsaných nápojů, naplněné vodou s cigaretovými nedopalky. Nad

mojí postelí visela mapa Izraele, náš věrný souputník, ať jsme později vyrazili kamkoliv.

Vanu v apartmánech nahrazovaly sprchové kouty s igelitovým závěsem oddělujícím umyvadlo se zrcadlem. Z koupelny i z toalety ústila malá okénka na verandu s klimatizační skříní. Okénko na záchodě polepovaly reklamní stránky z časopisu s fotografiemi pouště Negev, v jejímž obětí jsme se nalézali, a se snímky hotelů, v jejichž prostorách jsme pracovali.

HILTON QUEEN OF SHEBA

Tento pětihvězdičkový hotel, jeden z nejproslulejších a nejlepších v Eilatu, se pro nás stal hlavním pracovištěm. Po tom, co jsme dostali na dva dny prozatímní práci v hotelech Crown Plaza a Herods, kde jsme dělali *housemeny* a číšníky, přešli jsme kvapem na uklízení pokojů v Hiltonu. Zde jsme se setkali s Čechy a konečně si začali zvykat. Naše práce se ve zdejší hotelové terminologii nazývala *housekeeping*, hebrejsky *mejšek*. Začali jsme s ní v prvním červencovém týdnu a do září jsme pracovali téměř bez přestávky. Týden začíná v Izraeli nedělí, jež se pro nás se čtvrtkem stala nejobávanějším dnem, jelikož oba dny byly tzv. „čekaťové“, což znamenalo důkladné vyklizení všech opuštěných pokojů a jejich přípravu po další hosty. Ostatní dny pak představovaly oddech a těm se říkalo „okupajťové“. Během nich jsme jen tak naoko poklízeli pokoje a pouze v úterý pak převlékali lůžkoviny.

V neděli začínala šichta v sedm ráno, o šabatu pak v devět. V „čekaťových“ dnech jsme bývali v práci drženi až do podvečera. Jindy začínal pracovní den v osm hodin a trval do čtyř odpoledne. Vždy to však záviselo na potřebě vedoucích.

Do práce jsme se dostávali hromadnou dopravou. Šlo o pohodlný, zelený, klimatizovaný autobus. Existovaly tu tři základní linky s čísly 100, 200 a 300. My jsme jezdili tou prostřední, od naší ubytovny přímo před hotel. Tady jsme prošli vrátnicí a jako v každém jiném

zaměstnání si „odpíchl“ pomocí čipové karty svůj příchod. Ten se většinou pohyboval jen několik minut před osmou hodinou. Pak následovala návštěva jídelny se snídaní. Jídelnu tvořila prostorná hala se spoustou stolů a podlouhlým pultem s všemožnými druhy jídla. To si mohl zaměstnanec brát dle svého vkusu. Ke snídani se tu podávaly sýry, olivy, vejce, ryby a čas od času i nějaká ta sladkost. Zprvu nám vše připadalo velice chutné, avšak jednotvárnost jídla o sobě dala brzy vědět. Bylo stále totéž. Ti, co tu byli již delší dobu, vymýšleli všelijaké kombinace, aby své chuťové buňky překvapili novým požitkem a objevem. Mnohdy to však končilo neúspěchem.

Housekeeperi sedávali v polovině jídelny blíže ke vchodu. Tady se každý rozděloval dle národnosti. My jsme zaujímali místa u podlouhlého stolu s Čechy, ale i Slováky. Vedlejší stůl patřil Maďarům a další pak Rusům a Ukrajincům. To byly hlavní národnosti mající na starost úklid pokojů. Vlastně tu byly ještě Afričanky. Těch tu pobývalo též drahně. Muži nosili červeno tmavě modrou uniformu se zlatou cedulkou s vyrytým křestním jménem pracovníka. Ženy měly červené kostýmky převázané modrou stuhou. Boty si mohl, nebo raději musel, vzít každý své. Platily pro ně dvě základní pravidla: musely být tmavé a hlavně uzavřené.

Z jídelny, jejíž stěny zkrášlovaly pestré malby odkazující k historii královny ze Sáby, podle které se jmenoval náš hotel, jsme přešli podlouhlou chodbou do protější otevřené místnosti. Tu se shlukovali další pracovníci. K levé stěně stoupaly schody do nějakého námi nikdy neodhaleného prostoru. Pod nimi se táhly dva dlouhé stoly se židlemi. To byla kuřárna. Se šálkem kávy jsme většinou vysedávali na

schodech, kde jsme také kouřili. Tady se k nám připojovaly i naše *supervisorky* v černých kalhotách a bílých košilích. Někdo měl nastálo určeno, ke které *supervisorce*, a tím i ke kterému patru, permanentně náleží. Jiný dělal každý den na jiném místě, a to znamenalo i změnu dozoru. K této skupině jsem se řadil i já s Tondou. Pracovali jsme, kde bylo třeba. Před půl devátou jsme se rychle vrhli pro uniformy. Každé ráno jsme dostávali novou. S ní jsme se pak vydali přes půl chodby do šaten a tam se převlékli. Naše další kroky směřovaly zpět k výdejně, kam jsme si uschovali naše civilní věci zabalené do igelitového pytle. Ne všichni totiž vlastnili svou skříňku. Sezóna se vyznačovala silným pracovním náparem a s tím souvisejícím nadprůměrným počtem pracovníků. Do výdejni jsme procházeli přes malou halu, na jejíž podlaze se zrcadlilo křiklavě modré lino. Nacházelo se tu několik dveří. Dvoje z nich patřily kancelářím *housekeepingu*, kde sídlili naši dva manažeři. Muž a žena. Jochanan a Iris. Ind a Izraelka. Vedlejší místnost patřila ústředně *housekeepingu*, kde se organizovala práce a vytvářely seznamy pokojů k uklizení, následně rozdané jednotlivým pracovníkům.

Na modré podlaze, námi zvané „modrá míle“, jsme se seřadili a pokorně vyčkávali příchodu šéfa Jochanana. Obvykle tu postávaly hloučky několika desítek pracovníků. I zde jsme se houfovali podle národností.

Jochanan byl podsaditý, holohlavý muž s temnými očima a boxersky nadutými rukama. Říkalo se, že byl kdysi kickboxerem. Jeho tvář se vždy chladným a vážným výrazem zdobila linka černého knírku. Kdykoliv nám pohlédl do očí, nabyli jsme dojmu, že nám

chce něco vyčíst, za něco nás pokárat. Zpravidla to byl on, kdo k nám míval každé ráno úvodní proslov.

Hrdě se postavil doprostřed, vyžádal si úplné ticho a aby se všichni shlukli ještě těsněji k němu.

Denně začínal jeho proslov týmiž slovy: „Tof, boker tof... Good morning...“ a pak začal v angličtině vysvětlovat, kolik je na dnešek hlášeno pokojů, do kolika hodin bychom měli vše stihnout, a mnohdy přidal i několik důležitých rad, jež se týkaly kupříkladu aktuálních deportačních zátahů. Varovat zaměstnance bylo pochopitelně v jeho zájmu. Nejednou se stalo, že po skončení pracovní doby zorganizovali z *ilegálů* skupiny, které pak bezplatně rozvážely taxíky do jejich ubytoven.

Zřídka přebírala Jochananovu úlohu Iris. Žena bez emocí, chladná, na každého podřízeného se jen mračíc. Její splihlé matné vlasy visely nad seschlým obličejem s rybíma očima. I ona se s námi bavila anglicky. Jak při jejím, tak při Jochananově proslovu skupinka přihlížejících Rusek vždy chápavě přitakávala, přestože ony anglicky nerozuměly ani slovo. Jejich komunikačním jazykem byla hebrejština. Ta se však mezi *ilegály housekeepingu* neuchytila, a tak byl za *lingua franca* *ilegálů* zvolen anglický jazyk.

Po úvodní řeči následovalo rozdávání seznamů. Začínalo se od druhého patra a pokračovalo se postupně až k patru dvanáctému. Na vrcholovém patře dělal jeden z Čechů, jenž se během *housekeepingu* neobyčejně osvědčil, a tak získal monopol na „nejdražší patro“.

Já začal na patře pátém. Učitelem mi byl vysoký, hubený a pobledlý Slovák Jaroslav, který tu trávil již desátý měsíc. Ukazoval mi,

jak se co patří, a neustále nadával nějakým cikánům, jimiž, jak jsem záhy zjistil, označoval Židy. Toho dne dělal v hotelu shodou okolností naposledy. Pak jsem jej viděl již jen jednou. Řekl, že je nemocný a pravděpodobně utekl z agentury na sever. Mého prvního pracovního dne mi dělala *supervisorku* Bačeva, jež si u *ilegálů* vysloužila přízvisko Batman. Byla to drobná dáma ve středních letech. Trpěla jakousi kožní chorobou, snad vitiligem, jehož charakteristickým projevem u ní byly světlé odstíny kůže v dolní polovině obličeje a kolem očí, kdežto zbytek tváře byl tmavý. Nebylo tedy těžké domyslet se, proč jí byla přisouzena právě tato přezdívka. Povahově se řadila mezi ty mírnější *supervisorky*, přestože soudím neobjektivně, neboť od toho dne jsem pod ní pracoval už jen jedenkrát.

Další den mě zaučovala Ukrajinka. Trvalo celý týden, než jsem mohl dělat sám. Někdy se však přihodilo, že jsme pracovali dohromady s Tondou.

Mezi nejobávanější *supervisorky* patřila Palma, vlastním jménem Einat. Jejím výsostným patrem byla čtyřka. Jakmile mě přidělili právě sem, křížoval jsem se a doufal, že zítra bude lépe. Palma jsme jí říkali pro její výstřední účes. V práci chodívala s rozevlátým a vztyčeným ohonem, sepnutým těsně u hlavy, což připomínalo palmový strom. Z jejích našpulených rtů nevyšlo nikdy nic dobrého. Byla natolik snědá, až jsem zprvu nabyl přesvědčení, že pochází z Afriky nebo z Filipín. Notoricky si zakládala na absolutní čistotě a nestyděla se poslat *housekeepera* třeba pětkrát do již uklizeného pokoje, aby šel něco předělat. Záminkou byl mnohdy pouhý vlásek, který zkoumavým pohledem vyslídila za záchodovou mísou. V podobném

otravování si libovala zejména ve dnech, kdy toho měl pracovník skutečně nad hlavu.

Ledva jsem se však ocitl tváří v tvář jedinému mužskému supervisorovi, začal jsem uvažovat, kdo z těchto dvou je opravdu horší. Byl jím Michael z Indie. Získal izraelské občanství a osvojil si strašlivý anglický přízvuk. I on nesmyslně lpěl na věcech, které pro nás představovaly pouhopouhou šikanu a měly hodně daleko k dozoru nad dobře odvedenou prací. Michaela jsem potkal kdysi na druhém patře, kde se rozplýval nad svými ovečkami, silnější Litevkou Danou, o níž se tradovalo, že je doktorka, drobounkou Ester, černoškou s výtečnou angličtinou, i když velice namyšlenou, a nechyběla tu ani Maďarka Sandra, bledá dívka s blondatým mikádem, touto prací naprosto vysátá. Často si stěžovala a vyhrožovala, že tady s tím sekne a pojede domů do Maďarska. Sestavu doplňoval její spolurodák Atila. Mohutný, vysoký mladík se zářivě bílými botami a všudypřítomnou žvýkačkou v ústech. S jeho angličtinou to bylo poněkud složitější, avšak snažil se. Byl vždy prvním, komu dal Jochanan seznam s pokoji.

Ke každému patru přidělovali tzv. *housemana*. Jednalo se o pracovníka, který měl na starosti doplňování čistých lůžkovin, ručníků a dalších potřebných věcí *housekeeperům*. Odnášel jim špinavé prádlo z velkých, látkových pytlů pověšených na konci vozíku, jemuž jsme říkali trolley, tzv. „landrybegů“. Pozice *housemana* byla mezi *ilegály* velmi žádaná. Dalo se na ní totiž napracovat mnoho hodin. Jakmile *housekeeperi* skončili se svou prací, *housemani* tu zůstávali a roznášeli hostům všelijaké objednané věci až dlouho do večera.

Na druhém patře byl *housemanem* Rosta z Čech, který tu byl o čtyři měsíce déle než já s Tondou. Většina mu říkala Ross, což jej dokázalo parádně rozlítit. Byl vysoký, hubený a pobledlý. I on toho měl po krk a krátce po našem příjezdu se chystal Izrael opustit. Častokrát se dvořil Ester. Měl však na starost i třetí patro, jež se tu v tomto období stalo patrem „českým“ a z pracovního hlediska se považovalo za nejvyhledávanější. Během mého působení tu pracovalo hned několik Čechů. Mezi nimi kupříkladu Standa, Gabčík (Gabčíkovo), někdy Tonda a čas od času jsem sem zavítal i já. Veteránem trojky se stal Tomáš z Prahy. Ten patřil do „dřívějšího vrhu“. Krom Čechů se tu chodbami batolila i mohutná černoška Edna. Této vynikající sestavě vládla nejlepší *supervisorka* Sharon, stejně jako Michael původem z Indie. I ona tu získala občanství. Snědá mladá paní s temně černými vlasy, sepnutými do dlouhého ohonu. Hovořila dobře anglicky a nikdy se nerozčilovala. Také si nezakládala na nesmyslech, jako první dva zmínění *supervisori*. Čechy si oblíbila. Vždyť s nimi dělala na trojce a také na desítce, kde nás zastupoval dlouhán ze Vsetína Petr.

Předem zmíněné čtvrté patro pod otěžemi Palmy se však stalo hrozbou. Nepřivykl mu ani mazák ze Srí Lanky Joseph (Lí), který uklízel na apartmánové straně. Každá chodba se totiž dělila na dvě křídla, mezi nimiž se otevíral prostor do lobby. Odtud, přes zábradlí, se daly sledovat malebné prostory s ujíždějícími výtahy nahoru a dolů. Apartmánová část patra byla určena zkušenějším pracantům, neboť vyžadovala větší píli a přesnost. Sem přidělení *housekeeperi* obdrželi mnohdy stejný počet pokojů k úklidu jako ti, kteří pracovali na méně

náročné polovině, přestože apartmánový pokoj vydal za dva normální. *Housekeepři* z jednodušší strany však chodívali vypomáhat do apartmánů.

Na pátém patře kralovala Bačeva a pod svými křídly si hýčkala Češku Kamilu z Brna se svou kamarádkou, Maďarkou Evou. Jelikož jsem na pátém patře pracoval jen výjimečně, nedokážu si přesně vybavit, kdo jejich tým doplňoval. Páté patro pro mě představovalo méně známé patro. A pokud se nemýlím, v patře následujícím, na šestce, měla nejvyšší slovo *supervisorka* Fantomas. Na její původní jméno si nedokážu vzpomenout. Do její pravé tváře jsem pohlédl až po několika týdnech práce v Hiltonu. Jakmile jsem se však dostal, snad jen náhodou, pod její vedení, opět jsem měl nutkání přehodnotit žebříček toho, kdo ze *supervisorů* je skutečně nejhorší. Zlato by tu však zřejmě dostal Fantomas, stříbro Michael a bronz Palma. Pravdou je, že na jediného Michaela jsem si časem zvykl a nestránil se jej. Palma s Fantomasem se mi však staly trnem v patě. Byly den ode dne horší. Fantomas pocházela zřejmě Ruska. Kolovaly tu prapodivné zvěsti, že se za ruštinu stydí, a tak preferovala hovořit pouze hebrejsky. Nevadilo jí, že někdo uměl pouze anglicky a hebrejsky ne. Zprvu se pokoušela tak nějak konverzovat anglicky, a nebyla v tom nejhorší, avšak vzápětí zapomněla a s *housekeeperem* komunikovala znovu hebrejsky. Nečinila rozdíly dokonce ani mezi nováčky a mazáky. *Housekeepera* obtěžovala snad ještě intenzivněji než Palma. Avšak ona měla jiný systém. Jestliže Palma s chutí křičela, Fantomas byla zticha. Procházela kolem jako přízrak, jako by to byla její poslední hodinka provázená záchvaty kašle. Chytala *housekeepera* za rukáv a táhla jej

stranou, aniž by si nešťastník mohl domyslet, co po něm vlastně žádá. Jakmile se však proniklo hlouběji do její povahy, napříště bývalo každému jasné, co bude následovat.

Pro mě, ale i pro Tonda, se práce v Hiltonu stala ještě něčím navíc. Hned první den po obědě, když jsem poslušně přihlížel úkonům svého „učitele“ Jaroslava, pobledlého a nadávajícího do cikánů, ozval se z klaustrofobických chodeb Hiltonu hlas Bačevy. Požadovala, aby mi Jaroslav sdělil, že od této chvíle až do konce dne se mám hlásit v „landře“. Laundry, jak zněl oficiální název místa, na jehož půdě jsem měl okusit další stránku této práce, byla prádelna. Vzpomínám si, že tehdy jsem v hlubinách svých mrzkých znalostí angličtiny marně tápal, abych odhalil význam tohoto mně dosud neznámého slova. Nestalo se tak. Laundry jsem v prvním díle učebnice angličtiny pro jazykové školy nenašel. Nebo jsem ho zapomněl?

Nehodlal jsem nadále zůstat v napětí a směle se otázel Jardy, co že mě to vlastně čeká. Bez emocí jsem obdržel slovenskou odpověď, abych odjel do suterénu a tam vyhledal prádelnu. V ten okamžik jsem si přirozeně nedokázal učinit obrázek o tom, co by tato práce mohla obnášet. Dokonce mi ani nikdo nevyjasnil, jak přesně se do „landry“ dostat. A tak jsem nastoupil do nákladního výtahu, přemítaje o tom, kde vystoupit. Napoprvé se to nepovedlo. Hotel byl přece jen velký, a zvláště první den nebylo snadné se tu orientovat. Z druhého patra, v němž mě přivítaly tytéž chodby, jako byly na patře pátém, jsem se musel vrátit a vypáčit z Jardy přesné patro, na němž mě prý už čekají. Napodruhé se to povedlo. Cestou jsem si všiml, že mívám halu, na jejímž modrém linu se ráno konal nástup. Kdosi se mě chvatně ujal a

už jsem stál v další chodbě, pohlížeje do velké místnosti, v jejímž nitru to vřelo kvapnou činností.

Ano! Tak asi takhle nějak jsem si vždy představoval treblinský *sortierungsplatz* s hromadami oblečení a jiných věcí, po nichž jako po gigantických mraveništech lezou pracovníci tábora smrti, vytrhávají kusy oděvů, hází je na písek a vše třídí pod ranami ukrajinských wachmanů.

Před vchodem do „landry“ postávalo několik klecí doslova napěchovaných ručníky. Zahlcovaly průchod.

Nebyl čas se nad vším zamýšlet. Čekala mě práce, skutečná lopota. Dnes byla honička, shon, byl přece čtvrtek. Prádelna nestíhala a žádala si pomocný personál. Někteří se tu kmitali v uniformě, jakou jsem měl i já, jiní byli oděni do bílého či černého trika. Byly tu snad všechny národnosti. Úplný Babylon. Snědí, bílí, bledí, černí, lezli jako mravenci od obří hromady ložního prádla a ručníků, nebezpečně se kupící pod chřtánem ohnuté roury, jež strašlivě burácela, chrlila, plivala a vyhřezávala nové a nové lůžkoviny. Pomuchlané ručníky dopadaly na vrchol už tak nezvládnutelné hromady o základně s průměrem několika metrů. Poblíž se tyčila jedna z těch klecí, jaké jsem spařil na chodbě. Tato byla zaplněna jen z poloviny. Ani jsem si nestihl prohlédnout zadní místnost, odkud duněl tlukot obřích sušiček a praček, a už jsem byl stržen za předloktí podivným mužíkem v bílém. Na nose mu seděly okrouhlé brýle. Byl to běloch, avšak odkud, to mi neřekl. Rychle se představil jako Vitalij. Několika anglickými slovy vysvětlil, abych vše chvatně třídil dle druhu. V mžiku oka mi ukázal, jak se má co dělat. Froté na hromadu vedle,

povlaky na polštáře zase jinam a zbytek, prostěradla, potahy na peřinu, to patří do klece. Během jeho demonstrace jsem nedokázal pochopit, odkud se bere všechna ta energie, s jakou se pohyboval jako robot. Ještě nikdy jsem neviděl nikoho tak vehementně pracovat. Než jsem se nadál, Vitalij vylezl jako opice po kleci do jejího nitra, kde skákal po obsahu ve snaze napěchovat ho ke dnu, aby ušetřil místo. Přitom ukazoval neustále na mě a křičel dokola jediné slovo: „Push! Push! Push!“

A pak mě tam nechal. Vše bylo jen na mně. Ze zálohy se vyřítil nějaký Ind a strčil do mě, div jsem neupadl na tu strašlivou hromadu, kterou by deset lidí přebíralo hodinu. A já tu byl sám. Bez rozmyslu jsem se pustil do třídění, jako bych tuhle práci dělal odjakživa. Ručníky tam, povlaky na polštáře, „piloukejzy“, na druhou stranu a zbytek do klece. Tahal jsem mokrý povlak na deku a vtom se shora ozval rachot. Myslel jsem, že se bortí celý hotel, když náhle přímo přede mě dopadla várka dalšího prádla a ručníků. To muselo přijít z dvanáctého patra, pomyslel jsem si. Nikdo mě však nevaroval, že pracovat na vrcholku hromady, přímo pod zlověstnou tlamou roury, je životu nebezpečné. Vyděšeně jsem se otočil a všiml si, že je tu i Litevka Dana, jež pracovala u vedlejšího mandlu. Když viděla, že jsem uskočil jen na poslední chvíli, soucitně a zároveň s hrůzou na mě pohlédla a dala si ruku před ústa, aby zakryla své zděšení. Kdybych nebyl býval pohotový, mohl jsem teď nečinně ležet pod kopou prádla a ven by mě musel tahat někdo další. Jestli živého, nebo mrtvého, to jsem se mohl jen domýšlet. A tak jsem pochopil, že je radno být ostražitý. Co chvíli jsem vzhlížel nahoru a při sebemenším zahřmění

se vzdaloval. Jenže tak to nešlo dělat donekonečna. Vzdálit se příliš od hromady znamenalo přestat dělat. Avšak já pracovat musel. Kde však byla hranice nebezpečná? Zesponu bylo namáhavé tahat kusy mokrého prádla a nahoře šlo o život. Lebka se zkříženými hnáty na žlutém podkladě, jež svítila na obrubě ústí roury, se mi vysmívala. Byl u ní nápis: *Poison*. Ach ano, to slovíčko jsem znal. Ale cožpak nestačila samotná lebka jako ten nejvýmluvnější varovný symbol?

Pracoval jsem jako automat. Netušil jsem, kolik může být hodin. Ztratil jsem pojem o čase. V krku mi vyschlo a svíralo se mi hrdlo. Jak dlouho mě tu nechají? Ta hromada vůbec neubývala, naopak! Vypracoval jsem si systém. Ve chvíli, kdy ustalo burácení v rouře, hbitě jsem se vyškrábal pod bortícím se povrchem na vrchol hromady těsně pod ústí roury, do pomyslného stínu lebky. Vrchol hromady jsem vši silou strhl k sobě. A tak jsem postupoval dokola. Jenže náhle nebylo místo k pohybu. Hromada se zvětšovala a vytlačovala mě stranou. Šlapal jsem po ručnicích, bořil se v jejich měkkém podloží a nemohl přejít z místa na místo. Probudily se ve mně rozpaky. Rozhlížel jsem se kolem a v duchu proklínal všechny za to, že mi nejdou na pomoc. Ale cožpak oni neměli své práce dost? Měli! Každý tu dřel jako šroub. Nikdo nepostával, nebavil se, všechno dokonale fungovalo, až na mou hromadu. *Ještě pár minut a budu tu pohřben*. Trhal jsem prostěradly a mrštil jimi do neznáma. Byla však příliš mokrá a těžká, než aby dolétla do klece.

Moje úzkost náhle přešla v podezřelý klid. Už jsem se nevztekal. Chtělo se mi smát. Mohl jsem jen nevěřičně kroutit hlavou a brát to s humorem. Cožpak se mi někdy doma naskytl takový pohled, taková

situace? To se mi může stát jenom tady. V mém rozjímání jsem pocítil dotek ruky, jež se probíla zdí prádla a vytáhla mě ven, jako bych tonul v bažině a na poslední chvíli mě za ruku někdo vytáhl nahoru, abych se po dlouhé době nadechl, a to právě v momentu, kdy už jsem chtěl plíce naplnit smrtonosnou tekutinou. Tím zachráncem byl Vitalij. Vyrval mě ven a tu jsem uzřel, že s sebou vede nového pomocníka. Zatím se přičinil i Vitalij, aby pomohl zvládnout chaotickou situaci. Byli jsme tři. Superman Vitalij byl neobyčejně schopný. S otevřenými ústy jsem se obdivoval jeho pohybům. Zakrátko tu bylo pouze tolik prádla jako při mém příchodu. Teď tu budeme dva. To už nám bude hej, liboval jsem si.

Tím novým, a tedy mým pomocníkem, byl apatický Ind „Lí“. Práce nabrala klidnější tempo, a tak jsme mohli sem tam konverzovat, nebo se o to alespoň pokusit. „Lí“ uměl anglicky jen trochu, ale to k naší tehdejší domluvě stačilo. Řekl mi, že nepochází přímo z Indie, ale ze Srí Lanky. Pamatuji se, že jsem se ho otázal na film *Indiana Jones a chrám zkázy*, o němž jsem věděl, že se z velké části natáčel právě tam. Nic chytřejšího mě nenapadlo. „Lí“ však pouze cosi zabručel. Zakrátko se na scéně objevil vedoucí Jochanan. Přeměřil si mě přísným pohledem, ale pochválil mě. Pak se věnoval „Líovi“, s nímž se pouštěl do hlubších rozhovorů. Mluvili spolu anglicky, což mě nejprve zmátlo, neboť jsem se domníval, že mají společný mateřský jazyk.

Toho dne jsem také lépe pochopil skutečnou funkci *housemenů*. To oni vhazovali obsahy dlouhých látkových vaků sejmutých z „trolíků“ *housekeeperů* do kruhových otvorů na jednotlivých

patrech. Také si v průběhu dne přicházeli do „landry“ pro čisté ručníky a roznášeli je těm, kteří právě uklízeli pokoje. Tak jsem se tu potkal se slovenským *housemanem* Ondrou. Zprvu jsem netušil, že je Slovák, a tak jsem na něj mluvil zmatečně anglicky. Vtom mu však zajiskřila očka a s chápavostí řekl: „Čo blbneš? Ty si me nĕpamatuješ?“

Omluvil jsem se, že dnes jsem se potkal se spoustou lidí a každého ještě nedokážu rozeznat a zařadit.

Ondřa bral našťestí všechno sportovně.

V „landře“ jsem skončil odpoledne a následující den opět pracoval jako *housekeeper*.

Od té doby se však pro nás nováčky stala „landra“ hrozbou. Potom, co jsem se svěřil se svými zážitky odtamtud ostatním, zmocnil se zejména Standy strašlivý strach, že by jej něco podobného mohlo také potkat. Nebývalo totiž výjimkou, že leckterého pokojského stáhlo vedení právě sem. Někdy jen na konec dne, jindy však na celou šichtu. To druhé potkávalo zejména mě a Tonda. Po ranních nástupech a odchodu ostatních jsme nervózně přešlapovali na „modré míli“ a vyčkávali, kdo z nás dostane „landru“ a kdo schody. O druhé variantě se zmíním později. Nebylo tudíž výjimkou v odpoledních hodinách zpozorovat po patrech bloumajícího Standu s vystrašeným výrazem, očima vypoulenýma hrůzou a obavami, jak kličkuje chodbami, cíleně se vyhýbaje *supervisorkám*, aby jej náhodou neposlaly do legendární „landry“. Mnohdy měl totiž své pokoje hotové, a tak bylo nasnadě, aby šel vypomáhat právě do prádelny. Dělal to také tak, že čekal na to, až budu mít splněno i já, přestože to někdy trvalo celou hodinu, a odevzdám v kanceláři zaškrtnaný seznam svých pokojů jakožto důkaz

o ukončení denní normy. Vykukoval za rohem, a teprve, když viděl, že jsem byl propuštěn, aniž bych byl vyslán do „landry“, anebo, i když jsem tam nakonec poslán byl, sám sebral odvahu a šel odevzdat svůj list. To mu zajišťovalo, že jej do prádelny nepošlou, když už tam byl někdo jiný. Jenže jak čas ubíhal, a já byl stále častěji v „landře“, zvykl jsem si na ni, a dokonce ji upřednostňoval před úklidem pokojů.

Z Vitaliho se hned další směnu v prádelně vyklubal velice milý mladík. Byl to Ukrajinec a chodil s jednou Ukrajinkou, která mě zaučovala druhý den na uklízení pokojů. Chodil vždy ve sněhobílých kalhotách a tričku s modrým znakem hotelu. Byl velice vstřícný. Záhy jsem se dozvěděl, že zdejší práce nespočívá toliko v přehrabování hromady mokrých hadrů, jelikož tato namáhavá činnost byla většinou výsadou „čekautových“ dnů. Mimo tyto dny bylo v prádelně klidněji. Vitalij mě jednou zavedl do zadní místnosti se třemi pračkami a třemi sušičkami. Ve výklenku se choulila ještě jedna malá pračka pro barevné prádlo. U vchodu do této temné místnosti stál automat na vodu, který se však v tomto prostředí a parném období stával zhoubou, jelikož pít ledovou vodu v takovém vedru se rovnalo sebevraždě. Ředil jsem si ji proto s horkou, abych tak dosáhl přijatelné teploty a neuhnul si zápal plic. Už samotné nachlazení se tu stávalo módnější záležitostí nežli u nás v Evropě.

A tak jsem převážel namačkané ručníky v plastových vozících a cpal je do útrob praček. Jediné, na čem si Vitalij zakládal, bylo, abych pračky co nejvíce napěchoval. Nejprve vše předvedl, až jsem při pohledu na jeho dynamičnost lapal v nevíře po dechu, jelikož mohutné pračky se pod jeho tlakem doslova otřásaly v základech. Inu,

i tomuhle jsem se musel přizpůsobit a akceptovat jeho přání. Pak jsem už jen nastavil program a věnoval se další práci, která právě doprala. Z jejího chřtánu jsem „trhal“ chuchvalce froté, a ty posléze vhazoval do pustého vozíku, abych plný obsah přemístil k větším sušičkám naproti. Naplnit jejich lačné jícny byla už hračka. Jestliže zbyl čas, a mnohdy tomu tak bývalo, mohl jsem přihlížet vyšlehávajícím plamenům za skleněnými dvířky sušičky, které jí dodávaly vysokou teplotu. Občas se zastavil na kus řeči i Ondřa, jenž se tu stal takovým našim průvodcem a mentorem. Už si nevzpomenu, odkud přesně pocházel, ale zřejmě odněkud z východu Slovenska. V Izraeli byl již podruhé a uměl obstojně hebrejsky. Avšak ani angličtina mu nepůsobila potíže. Na jazyky byl zkrátka expert. Pokud si pamatuji, byl vyučený číšník a na škole se učil italsky a německy. Ovládal tedy hned několik jazyků a učit se novému pro něj byla hračka. Nikdy jsem neviděl, že by se tento snědý hoch rozčiloval. Jezdil spokojeně po svých patrech, tak jako Rošťa na druhém a třetím patře. Ondřovými patry byla čtyřka a pětka. Působil klidně a dobře jsme spolu vycházeli. Skrytě, i když intenzivně, si liboval v jakémsi druhu antisemitismu, což bylo v Izraeli něco jako by v nebi pobíhal čert převlečený za anděla. Když jsme se setkali v šatnách, nemohl jsem si nepovšimnout novinového výstřižku, který měl přilepený na vnitřní straně dvířek od skříňky. Byl na něm vyfocen Adolf Hitler. Tehdy, když jsem jej viděl poprvé, ukázal na něj a zasmál se. Na jednu stranu jsem obdivoval jeho odvalu. Kdo ví, jak by s ním naložili, kdyby něco takového objevili? Později si do mobilu nastavil přivítací obrázek v podobě nacistické svastiky. Otázkou zůstávalo, zda jeho postoj vůči židovskému národu